

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.013.02.2023

Pan
Krzysztof Woś
Prezes
Państwowego Gospodarstwa Wodnego
Wody Polskie
ul. Żelazna 59 A
00-848 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/036 – Realizacja *Programu kształtowania zasobów wodnych na terenach rolniczych*

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie ¹ Zarząd Zlewni w Koszalinie ² , ul. Zwycięstwa 111, 75-601 Koszalin.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Woś, Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie od 17 sierpnia 2022 r. ³ W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Przemysław Daca od 17 stycznia 2018 r. do 16 sierpnia 2022 r. ⁴
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja przez Zarząd Zlewni w Koszalinie zadań w zakresie <i>Programu kształtowania zasobów wodnych na terenach rolniczych</i> ⁵ .
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2023 – do zakończenia czynności kontrolnych ⁶ , z uwzględnieniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających istotny wpływ na działalność objętą kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Artykuł 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁷ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie.
Kontroler	Artur Matejko, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/84/2023 z 29 maja 2023 r.

(akta kontroli str. 1-10, 12)

II. Ocena ogólna⁸ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania podejmowane przez Zarząd Zlewni dotyczące realizacji zadań związanych z PKZW.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Zarząd Zlewni właściwie realizował zadania ujęte w PKZW. Badanie siedmiu zadań wykazało, że prawidłowo przygotowano się do ich wykonania, monitorowano realizację, skutecznie wyegzekwowano od wykonawców wykonanie prac zgodnie z postanowieniami umów oraz wyegzekwowano kary umowne. Dla zamówienia objętego badaniem kontrolnym prawidłowo zastosowano wyłączenie przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych ⁹ . Zgodnie z obowiązującym regulaminem udzielania zamówień publicznych wybrano wykonawcę, którego potencjał i zdolność do realizacji zadania zostały zweryfikowane. Postępowanie zostało przeprowadzone w sposób prawidłowy i sprawny. Koszty realizacji zostały rzetelnie oszacowane, nie wystąpiła konieczność zwiększenia budżetu umowy oraz zawierania kolejnych umów.

¹ Dalej: PGW WP lub Wody Polskie.

² Dalej: ZZ, Zarząd Zlewni lub Zarząd.

³ Dalej: Prezes PGW WP lub Prezes Wód Polskich, w tym od 17 do 30 sierpnia 2023 r. p.o. Prezes PGW WP.

⁴ Dyrektorem Zarządu Zlewni w Koszalinie była od 11 czerwca 2018 r. Marta Ziółkowska-Klinkosz.

⁵ Dalej: PKZW lub Program.

⁶ Tj. do 10 lipca 2023 r.

⁷ Dz.U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

⁸ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1710, ze zm., dalej ustawa pzp.

Zarząd Zlewni systematycznie współpracował z właściwymi instytucjami w zakresie zapewnienia wody na potrzeby rolnictwa. W trakcie spotkań podnoszone były problemy związane z suszą, omawiane były wymogi prawne dotyczące uzyskania pozwoleń wodnoprawnych. Zwracano się do jednostek samorządu terytorialnego o wsparcie gospodarki wodnej we współpracy z sektorem rolniczym, polegające m.in. na określeniu zasad współpracy dotyczących obsługi urzędzeń wodnych mających znaczenie dla retencji. Pomimo podjętych w tym zakresie działań przez Zarząd, w okresie objętym kontrolą, nie wpłynęły propozycje inwestycji lub wykonania prac utrzymaniowych od LPW¹⁰, spółek wodnych lub rolników.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Realizacja przez ZZ zadań w zakresie PKZW

Opis stanu faktycznego

1.1. Zgodnie ze Statutem Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie¹¹ dyrektorzy zarządów zlewni koordynują, w imieniu Prezesa Wód Polskich, działalność nadzorów wodnych zlokalizowanych na obszarze działalności zarządów zlewni. Zarządy zlewni wykonują zadania, o których mowa w art. 240 ust. 4 ustawy Prawo wodne¹², a także zadania wynikające z przepisów odrębnych, w szczególności prowadzą sprawy, w których są organami wyższego stopnia; wykonują zadania wskazane przez Prezesa Wód Polskich oraz dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej. Obszarem działania Zarządu Zlewni w Koszalinie była zlewnia Wieprzy i Parsęty.

(akta kontroli str. 12, 730, 732)

Zarząd stosował zasady typowania zadań do PKZW przyjęte w PGW WP¹³. Typowanie zadań w zakresie prac utrzymaniowych na obszarze ZZ opierało się na jednolitych zasadach i polegało na wykorzystaniu już istniejących urzędzeń piętrzących na ciekach, które w latach ubiegłych służyły do piętrzenia wody na potrzeby nawadniania użytków rolnych. Przyjęto założenie dla typowanych zadań, że skoro potrzeby wodne na obszarach były już udokumentowane w zakresie urzędzeń wodnych, a urządzenia te nadal istnieją i wymagają jedynie naprawy i uzupełnienia o niektóre elementy oraz wyposażenia w urządzenia pomiarowe (łaty wodowskazowe), a w związku z tym nie zachodziła potrzeba wykonywania nowych kosztownych badań, można było te obiekty przyjąć do Programu, a jednocześnie z uwagi na stosunkowo małe koszty zwiększyć ich zakres.

Zarząd zaproponował w 2020 r. realizację zadania dotyczącego remontu 14 budowli piętrzących (szacunkowy koszt 365,0 tys. zł). Z realizacji zadania zrezygnowano.

(akta kontroli str. 732)

Dyrektor wyjaśniła: (...) *W wyniku dokonanych przeglądów w okresie 20-24.04.2020 r. obiektów piętrzących znajdujących się na kanale Doprowadzalnik Główny i sporządzanej na ich podstawie notatki służbowej kierownika NW Sławno wynikało,*

¹⁰ Lokalne Partnerstwa Wodne lub Lokalne Partnerstwa ds. Wody.

¹¹ Statut nadany Państwowemu Gospodarstwa Wodnemu Wody Polskie rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2017 r. (Dz. U. poz. 2506).

¹² Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2022 r., poz. 2625 ze zm.).

¹³ PGW WP opracowało projekt Planu przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS), będącego głównym, strategicznym dokumentem planistycznym, zgodnie z którym prowadziło działania przeciwdziałania skutkom suszy. Dokument został przyjęty w drodze rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. (Dz. U. poz. 1615). PGW WP opracowało założenia PKZW na lata 2020-2025, zakładające finansowanie działań ze środków własnych PGW WP prac zmierzających do zwiększenia retencji oraz redukujące skutki suszy. Do katalogu działań wskazano: budowę, odbudowę, remonty oraz prace utrzymaniowe urzędzeń m.in. takich jak: jazy, zastawki.

że obiekty piętrzące znajdujące się na kanale Doprowadzalnik Główny w większości wymagają gruntownego remontu, a w niektórych przypadkach całkowitej odbudowy. Istniejące budowle piętrzące nie posiadają prowadnic, zamknięć szanodrowych, stwierdzono liczne ubytki i pęknięcia betonu. W ocenie Kierownika NW Sławno w pierwszej kolejności należałoby zlecić ekspertyzy stanu technicznego budowli piętrzących w zakresie dalszej przydatności do piętrzenia wód. Grunty przyległe do Doprowadzalnika to w większości pastwiska i łąki, gdzie rowy, które do niego uchodzą są zdekapitalizowane (niekonserwowane), co w oczywisty sposób będzie utrudniało efektywne nawodnienie. Dodatkowym problemem jest fakt, że od ujęcia wody z rzeki Wieprzy kanał Doprowadzalnik Główny płynie na odcinku ok 5 km przez tereny leśne, na których zaniechano konserwacji urządzeń melioracyjnych, co w rezultacie doprowadzi do stagnowania wody w lasach, odcinając tym samym ich napływ w kierunku terenów użytkowanych rolniczo. Zatem przewidziana w PKZW odbudowa urządzeń piętrzących wymagałaby większych nakładów na utrzymanie kanału na całej długości, co wiąże się z dłuższym okresem realizacji i uzyskaniem odpowiednich uzgodnień i decyzji. Przewidziany efekt i termin wykonania określany w programie był niemożliwy do uzyskania w ciągu jednego roku. (...)

(akta kontroli str. 777-778)

W ramach aktualizacji PKZW Zarząd zgłosił w 2020 r. jedno zadanie inwestycyjne pn. „Węzeł wodny – rzeka Dzierżęcinka – jezioro Lubiatowo. Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Dzierżęcinki wraz z odbudową koryta cieków oraz przebudową wałów przeciwpowodziowych i stacji pomp Bonin” (szacunkowy koszt całego zadania 8 300,0 tys. zł). Zadanie zostało zrealizowane w zakresie sporządzenia dokumentacji projektowej.

Zadania utrzymaniowe, które zgłoszono do PKZW w okresie objętym kontrolą¹⁴ zostały zakończone. Zadania te dotyczyły remontów istniejących budowli piętrzących i opracowania operatów wodnoprawnych na piętrzenie wód. W toku jest procedowanie uzyskania pozwolenia wodnoprawnego.

(akta kontroli str. 732)

Jak wyjaśniła Dyrektor ZZ na przełomie lat 70-tych do 90-tych ubiegłego wieku w ramach inwestycji melioracyjnych wykonano całe kompleksowe systemy urządzeń wodnych na ciekach i rowach, które służyły następnie do nawodnień użytków zielonych na potrzeby rolnictwa. Wykonanie tych urządzeń poprzedzone było szczegółowymi badaniami glebowymi określającymi potrzeby wodne. Głównie były to systemy podsiąkowe, które poprzez zatrzymanie wody na urządzeniach piętrzących pozwalały na uzupełnianie niedoborów wodnych w glebie. Wykonano wówczas m.in. takie obiekty nawadniane, jak: Kazimierz Pomorski, Mierzym, Krępa, Kłanino, Dolina rzeki Uniesty, Dolina rzeki Wyszewki, Łąki Białogardzkie. Obiekty nawadniane przez długi czas funkcjonowały i były na bieżąco obsługiwane. Na przełomie wieku XX i XXI stopniowo zaprzestawano ich eksploatacji, a urządzenia piętrzące uległy zużyciu lub zniszczeniu.

(akta kontroli str. 240-242)

Głównym kryterium w zakresie zadań inwestycyjnych przy typowaniu ich do PKZW było: zwiększenie retencji korytowej w zlewniach na obszarach wiejskich skutkujących poprawą bilansu wodnego na użytkowanych rolniczo, a zagrożonych suszą rolniczą obszarach. Typowano zadania, które posiadają zdolności do uzyskania w stosunkowo krótkim czasie efektu w postaci zmagazynowania wody, tzn. w pierwszej kolejności

¹⁴ Dla których zostały określone potrzeby finansowe na ich realizację.

na których istniała w przeszłości lub istnieje nadal w korytach cieków infrastruktura służąca retencjonowaniu wody na potrzeby rolnictwa, wymagająca odtworzenia lub remontu. i wymagała ona m.in. odtworzenia byłej lub remontu zdewastowanej takiej infrastruktury.

ZZ informacje dotyczące obszarów zagrożonych suszą rolniczą otrzymywał od komórek rozlokowanych w terenie (Nadzory Wodne). W miejscu inwestycji w związku z realizacją zadania pn. „Węzeł wodny – rzeka Dzierżęcinka – jezioro Lubiatowo. Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Dzierżęcinki wraz z odbudową koryta cieków oraz przebudową wałów przeciwpowodziowych i stacji pomp Bonin” występowało umiarkowane zagrożenie suszą. Brak realizacji ww. zadania skutkowałby wystąpieniem suszy rolniczej oraz zmniejszeniem retencji wodnej na obszarze objętym ww. inwestycją.

(akta kontroli str. 732-733)

Dyrektor wyjaśniła, że typując do ujęcia w planach działań inwestycyjnych w ramach PKZW w pierwszej kolejności Dział Inwestycji (ZPI) zwracał się do Nadzoru Wodnego (NW) w terenie o wskazanie pilnych potrzeb w tym zakresie. NW z drogie konsultacji z ZZ przedkładał propozycję konkretnych działań wraz z oceną i opisem potrzeb oraz ze wstępnym określeniem zakresu rzeczowego konkretnego działania inwestycyjnego. Następnie ZPI przedkładało złożone propozycje inwestycyjne z tego zakresu do Wydziału Koordynacji Inwestycji (RPI) RZGW w Szczecinie, celem dalszego zaopiniowania, oceny i wyboru pod względem najpilniejszych działań inwestycyjnych. Akceptacji proponowanych zadań dokonywała jednostka zapewniająca finansowanie. W ramach aktualizacji PKZW Zarząd zgłosił w 2020 r. jedno zadanie inwestycyjne pn. „Węzeł wodny – rzeka Dzierżęcinka – jezioro Lubiatowo. Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Dzierżęcinki wraz z odbudową koryta cieków oraz przebudową wałów przeciwpowodziowych i stacji pomp Bonin”. Zadanie zostało ujęte w załączniku nr 2 do PPSS.

(akta kontroli str. 241, 246, 251-252, 732-733)

W okresie objętym kontrolą nie wpłynęły propozycje inwestycji lub wykonania prac utrzymaniowych od LPW, spółek wodnych lub rolników, tym samym ZZ w latach 2022-2023 nie zgłaszał nowych zadań do ujęcia ewentualnej aktualizacji PKZW w oparciu o wnioski zewnętrzne.

(akta kontroli str. 246, 742, 733)

1.2. W okresie objętym kontrolą ZZ przeprowadzał weryfikację wniosków o pozwolenie wodnoprawne, przygotowanych przez wykonawców. Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym w PGW WP żadna z komórek wchodzących w skład Zarządu Zlewni nie miała w zakresie zadań opracowywania dokumentacji projektowej operatów wodnoprawnych. Pracownicy dokonywali jedynie weryfikacji przedłożonej dokumentacji. W latach 2020-2023 (do 30 czerwca) ZZ nie przysyłał dokumentacji wniosków o pozwolenie wodnoprawne przygotowanych przez wykonawców do weryfikacji przez RZGW w Szczecinie.

Zgodnie z Przewodnikiem dobrych praktyk¹⁵ ZZ przeprowadza weryfikację wniosków o pozwolenie wodnoprawne przygotowane przez wykonawcę i przesyła je do weryfikacji przez RZGW.

(akta kontroli str. 747, 778-780, 783-824)

Dyrektor odnosząc się do przyczyn nieprzekazywania do RZGW w Szczecinie zweryfikowanych wniosków o pozwolenie wodnoprawne, otrzymanych

¹⁵ Wytyczne Departamentu Przygotowania i Realizacji Inwestycji (Warszawa, styczeń 2021 r.)

od wykonawców wyjaśniła: (...) Dokumentacja dla ZZK została sporządzona w 2020 r. W grudniu zaczął obowiązywać Przewodnik dobrych praktyk wersja I i na jego podstawie uzyskiwaliśmy akceptację. W toku procedowania wieloetapowego sprawdzania dokumentacji nastąpiła zmiana w poradniku. Dokumentacja była sprawdzana przez pracowników ZUZ ZZK na podstawie wersji I poradnika, i zgodnie z poradnikiem wersją pierwszą operaty wraz z listą kontrolną przesłano do KZGW. Dokumentacja nie została przekazana do weryfikacji do RZGW. Dokumentacja została przekazana bezpośrednio do weryfikacji do KZGW. (...)

(akta kontroli str. 780)

Badaniem kontrolnym objęto weryfikację wszystkich trzech wniosków o pozwolenia wodnoprawne w ramach PKZW, które wpłynęły od wykonawców do ZZ w związku z realizacją zadania inwestycyjnego pn.: „Węzeł wodny – rzeka Dzierżęcinka – jezioro Lubiatowo. Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Dzierżęcinki wraz z odbudową koryta cieku oraz przebudową wałów przeciwpowodziowych i stacji pomp Bonin”¹⁶ oraz zadań utrzymaniowych pn. „Zwiększenie retencji korytowej rzeki Wyszewki” i „Zwiększenie retencji korytowej rzeki Bielicy”¹⁷.

(akta kontroli str. 778-780)

W związku z realizacją ww. zadania inwestycyjnego pn. „Węzeł wodny – rzeka Dzierżęcinka – jezioro Lubiatowo. Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Dzierżęcinki wraz z odbudową koryta cieku oraz przebudową wałów przeciwpowodziowych i stacji pomp Bonin” 25 stycznia 2021 r. wykonawca skierował do ZZ wniosek o pozwolenie wodnoprawne wraz z operatem celem ich weryfikacji przez Dział Zgód Wodnoprawnych oraz Dyrektora ZZ. Po uzyskaniu akceptacji 26 lutego 2021 r. wniosek został przesłany do Departamentu Przygotowania i Realizacji Inwestycji KZGW celem dalszej weryfikacji i sprawdzenia. W związku z weryfikacją dokumentacji przez KZGW wystosowano 3 marca 2021 r. pismo do wykonawcy informujące o nieścisłościach i brakach we wniosku o pozwolenie wodnoprawne i załączonych do wniosku dokumentach. Wykonawca, po usunięciu nieścisłości i braków oraz uwzględnieniu uwag wynikających z weryfikacji dokumentów 17 marca 2021 r. wystosował do Ministra Infrastruktury wniosek o wydanie pozwolenia wodnoprawnego wraz z dokumentacją.

(akta kontroli str. 779-780, 783-786)

W związku z realizacją zadań utrzymaniowych pn. Zwiększenie retencji korytowej rzeki Wyszewki” i „Zwiększenie retencji korytowej rzeki Bielicy” zgodnie z postanowieniami umowy wykonawca sporządził dwa wnioski o pozwolenia wodnoprawne wraz z dokumentacją¹⁸. ZZ sprawdził zgodność dokumentacji z warunkami umowy. Dokumentację poddano następnie weryfikacji zgodnie z Przewodnikiem Dobrych Praktyk. Do czasu zakończenia kontroli NIK, tj. 25 lipca 2023 r. dokumentacja była modyfikowana przez autora opracowania w związku z przekazanymi uwagami.

(akta kontroli str. 778-779, 787-800, 846)

W związku z realizacją zadania pn. „Retencja korytowa cieków (Kanał Wschodni, Rów Czarny, Rzeka Czarna, Rzeka Jadwiżynka, Rzeka Strzeżenica, Struga Sianowska)

¹⁶ Umowa Nr SZ.ZPI.282.115.2020 z 2 października 2020 r., zmieniona aneksem Nr 1 z 26 października 2021 r. Umowa zawarta przez Dyrektora RZGW w Szczecinie. Do podpisania protokołu zdawczo – odbiorczego wskazano Kierownika Działu Utrzymania ZZ oraz Zastępcę Dyrektora ZZ.

¹⁷ Umowa Nr SZ.ZPU.282.164.2021 z 16 listopada 2021 r. zmieniona aneksem Nr 1 z 29 listopada 2021 r. dot. opracowania operatów wodnoprawnych wraz z wnioskiem o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego. Umowa zawarta przez Dyrektora RZGW w Szczecinie. Przedstawicielem zamawiającego w sprawach związanych z realizacją umowy, w tym podpisania protokołu odbioru końcowego przedmiotu umowy był Kierownik Nadzoru Wodnego w Koszalinie lub inna osoba, upoważniona przez Dyrektora ZZ.

¹⁸ Protokół odbioru końcowego z 30 grudnia 2021 r.

w zakresie opracowań operatorów wodnoprawnych¹⁹ zamawiający nie wymagał w umowie sporządzenia wniosku o wydanie pozwolenia wodnoprawnego. Jak wyjaśniła Dyrektor przedmiotem zamówienia była tylko i wyłącznie dokumentacja – operaty wodnoprawne oraz instrukcja gospodarowania wodą. Weryfikacji w ZZ przez Dział Zgód Wodnoprawnych podlegała dokumentacja - operaty wodnoprawne oraz instrukcja gospodarowania wodą. Na etapie weryfikacji stwierdzono, iż sporządzona dokumentacja wymagała uzupełnień przez wykonawcę. Zgodnie z Poradnikiem dobrych praktyk otrzymaną dokumentację po uzupełnieniu przez wykonawcę przekazano do dalszej weryfikacji do KZGW.

(akta kontroli str. 556-570, 779, 801-824, 844-845)

1.3. Do badania wytypowano zakończone w okresie objętym kontrolą w Zarządzie Zlewni postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, mające związek z PKZW²⁰. Kontrolą objęto postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego o wartości mniejszej niż 130 tys. zł netto w trybie „zapytania ofertowego” na wykonanie zadania pn.: „Zwiększenie retencji korytowej rzeki Jadwiżynki poprzez remont przepustu piętrzącego km 3+900 oraz zwiększenia retencji korytowej rzeki Strzeżeniczy poprzez remont zastawski w km 8+000”. Dla ww. zamówienia prawidłowo zastosowano wyłączenie przepisów ustawy pzp.

(akta kontroli str. 87-170, 735)

Zamówienie zostało udzielone zgodnie z Regulaminem udzielania zamówień²¹. Termin złożenia oferty był zgodny z działem III, rozdziałem 3, art. 35 ust. 2 ww. Regulaminu. Zamówienie zostało ogłoszone na platformie zakupowej zamawiającego 22 czerwca 2022 r. (termin złożenia ofert 8 lipca 2022 r.). Zapytanie ofertowe zostało opracowane zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 4 do ww. Regulaminu. Nie stwierdzono, aby termin na złożenie oferty oraz inne warunki udziału w postępowaniu preferowały określone podmioty. Zarząd Zlewni w zapytaniu ofertowym pkt. 6 wskazał wymagania jakie powinien spełnić wykonawca zamówienia w zakresie dokumentów i oświadczeń. Wykonawca przy złożeniu oferty oświadczył, że w trakcie realizacji zamówienia będzie dysponować osobami zgodnie z wymogiem zamawiającego.

Wartość badanego zamówienia ustalono na podstawie kosztorysu inwestorskiego. Zgodnie z działem III, Rozdziałem III, art. 37 ust. 2 ww. Regulaminu zespół do przygotowania i przeprowadzenia postępowania zaprosił do negocjacji treści oferty w formie telekonferencji. Wpłynęły dwie oferty. Z negocjacji została sporządzona 1 sierpnia 2022 r. notatka służbowa. Zgodnie z art. 38 ww. Regulaminu zespół sporządził protokół z postępowania według wzoru stanowiącego załącznik nr 5 do Regulaminu i przedłożył wraz z notatką z przeprowadzonych negocjacji do zatwierdzenia Dyrektorowi RZGW w Szczecinie. Dyrektor zatwierdził wynik postępowania.

(akta kontroli str. 87-170, 735-737)

Osoby wchodzące w skład Zespołu posiadały niezbędne kwalifikacje i doświadczenie zapewniające prawidłową realizację obowiązków²².

¹⁹ Umowa Nr SZ.RPU.282.120.2020 z 15 października 2020 r. Umowa zawarta przez Dyrektora RZGW w Szczecinie. Przedstawicielem zamawiającego w sprawach związanych z realizacją niniejszej umowy, w tym podpisana protokołu odbioru końcowego przedmiotu umowy był Kierownik Nadzoru Wodnego w Koszalinie.

²⁰ W okresie objętym kontrolą wystąpił jeden przypadek postępowania o udzielenie zamówienia publicznego realizowany przez ZZ.

²¹ Zasady wprowadzono zarządzeniem Prezesa PGW WP nr 40 z dnia 3 czerwca 2020 r., zmienionym zarządzeniem Prezesa PGW WP nr 85/2021 z dnia 30 grudnia 2021 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie wprowadzenia Regulaminu udzielania zamówień publicznych.

²² Wykształcenie osób wchodzących w skład zespołu m.in: mgr inż. inżynierii środowiska, technik melioracji wodnych; technik meliorant. W zakresie doświadczenia zawodowego w gospodarce wodnej, jedna z osób pracowała od 1987 r., druga od 1996 r. a trzecia od 2010 r.

Link do postępowania został zamieszczony na stronie internetowej RZGW w Szczecinie²³. Postępowanie zostało przeprowadzone w sposób prawidłowy i sprawny.

(akta kontroli str. 87-170, 171-172, 735-737, 882)

W toku postępowania nie skorzystano ze środków ochrony prawnej. Nie stwierdzono złej organizacji procesu przygotowania i realizacji badanego postępowania. Ponadto nie stwierdzono wystąpienia mechanizmów korupcyjnych, takich jak dowolność postępowania, konflikt interesów, brak wymaganej jawności postępowania, brak lub słabość mechanizmów kontrolnych oraz brak odpowiedzialności osobistej.

(akta kontroli str. 620-673, 735-737)

1.4. Badaniem w zakresie przygotowania do realizacji inwestycji i prac utrzymaniowych w ramach PKZW objęto zadania pn.:

- „Węzeł wodny – rzeka Dzierżęcinka – jezioro Lubiatowo. Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Dzierżęcinki wraz z odbudową koryta cieków oraz przebudową wałów przeciwpowodziowych i stacji pomp Bonin”²⁴ (zadanie inwestycyjne.);
- „Retencja korytowa cieków (Kanał Wschodni, Rów Czarny, Rzeka Czarna, Rzeka Jadwiżynka, Rzeka Strzeżenica, Struga Sianowska) w zakresie robót remontowych”²⁵ (zadanie utrzymaniowe);
- „Retencja korytowa cieków (Kanał Wschodni, Rów Czarny, Rzeka Czarna, Rzeka Jadwiżynka, Rzeka Strzeżenica, Struga Sianowska) w zakresie opracowań operatów wodnoprawnych”²⁶;
- „Zwiększenie retencji korytowej rzeki Wyszewki”²⁷ (zadanie utrzymaniowe);
- „Zwiększenie retencji korytowej rzeki Bielicy”²⁸ (zadanie utrzymaniowe);
- „Zwiększenie retencji korytowej rzeki Jadwiżynki poprzez remont przepustu piętrzącego w km 3+900 oraz wykonanie dokumentacji w celu uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na usługę wodną obejmującą piętrzenie i retencjonowanie wód powierzchniowych”²⁹ (zadanie utrzymaniowe);
- „Zwiększenie retencji korytowej rzeki Strzeżenicy poprzez remont zastawki w km 8+000 oraz wykonanie dokumentacji w celu uzyskania pozwolenia wodnoprawnego

²³ <https://szczecin.wody.gov.pl/zamowienia-publiczne/zarząd-zlewni-w-kośzalinie/1385-zwiększenie-retencji-korytowej-rzeki-jadwiżynki-poprzez-remont-przepustu-piętrzącego-w-km-3-900-oraz-zwiększenia-retencji-korytowej-rzeki-strzeżenicy-poprzez-remont-zastawki-w-km-8-000>.

²⁴ Umowa Nr SZ.ZPI.282.115.2020 z 2 października 2020 r., zmieniona aneksem z 26 października 2021 r. W związku z realizacją ww. zadania została sporządzona dokumentacja projektowa. Projekt obejmował odbudowę i przebudowę stopnia wodnego, odbudowę wałów przeciwpowodziowych, odbudowę i przebudowę stacji pomp odwadniających. Wydatkowano do 31 maja 2023 r. w związku z realizacją projektu 218,9 tys. zł.

²⁵ Umowa Nr SZ.RPU.282.86.2020 z 28 sierpnia 2020 r. Realizacja zadania została zakończona. Obejmowała remont 20 urządzeń wodnych, planowany wzrost retencji 35,7 tys. m³, obszar oddziaływania 100,5 ha. Wydatkowano do 31 maja 2023 r. w związku z realizacją zadania 251,3 tys. zł.

²⁶ Umowa Nr SZ.RPU.282.120.2020 z 15 października 2020 r. Zadanie dotyczyło uzyskania zgody wodnoprawnej dla 20 urządzeń wodnych. Planowany wzrost retencji 35,7 m³, obszar oddziaływania 100,5 ha. Wydatkowano 177,1 tys. zł.

²⁷ Umowa Nr SZ.ZPU.282.120.2021 z 13 października 2021 r. Zadanie zakończone. Zadanie dotyczyło remontu i uzyskania zgody wodnoprawnej dla sześciu urządzeń wodnych. Planowany wzrost retencji to 9,0 tys. m³, obszar oddziaływania 25,0 ha. Wydatkowano do 31 maja 2023 r. 282,6 tys. zł.

²⁸ Umowa Nr SZ.ZPU.282.119.2021 z 13 października 2021 r. Zadanie zakończone. Zadanie dotyczyło remontu i uzyskania zgody wodnoprawnej dla dwóch urządzeń wodnych. Planowany wzrost retencji to 4,5 tys. m³, obszar oddziaływania 10,0 ha. Wydatkowano 224,9 tys. zł.

²⁹ Umowa Nr SZ.ZPU.283.23.2022 z 6 września 2022 r. Zadanie zakończone. Zadanie dotyczyło przywrócenia sprawności zastawki celem zwiększenia retencjonowania wody w korycie cieków z możliwością wykorzystania na potrzeby gruntów rolnych. Przewidywana retencja korytowa 1,5 tys. m³. Obszar oddziaływania 7,5 ha. Zadanie zakończone w zakresie robót remontowych w 2022 r. Wydatkowano 90,0 tys. zł. W zakresie opracowania operatów wodnoprawnych w zakresie uzyskania wodnoprawnego realizacja zadania zgłoszona do programu PKZW w 2023 r. Przygotowanie do ogłoszenia zamówienia publicznego. Kwota planowana 40,0 tys. zł.

na usługę wodną obejmującą piętrzenie i retencjonowanie wód powierzchniowych”³⁰ (zadanie utrzymaniowe).

(akta kontroli str. 738-739, 731)

W zakresie zadań inwestycyjnych obowiązywały postanowienia Regulaminu organizacyjnego PGW WP. W zakresie prowadzenia prac utrzymaniowych na obszarze ZZ obowiązywały regulaminy: Regulamin realizacji zadania utrzymaniowego wprowadzony zarządzeniem nr 64 Prezesa PGW WP z 3 listopada 2022 r. Do 2 listopada 2022 r. obowiązywał Regulamin zadania utrzymaniowego wprowadzony zarządzeniem nr 56/2021 z 21 września 2021 r.

Dodatkowo kierowano się wytycznymi wskazanymi w Przewodniku dobrych praktyk³¹.

(akta kontroli str. 675, 702)

W związku z realizacją zadania inwestycyjnego pn. „Węzeł wodny – rzeka Dzierżęcinka – jezioro Lubiatowo. Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Dzierżęcinki wraz z odbudową koryta cieku oraz przebudową wałów przeciwpowodziowych i stacji pomp Bonin” dokonywano analizy i oceny poszczególnych etapów wykonywania dokumentacji w zakresie kompletności i niezbędnych uzgodnień, kompletności i prawidłowości rozwiązań projektowych pod względem technicznym, technologii robót.

Protokołem odbioru dokumentacji z 14 lipca 2022 r. potwierdzono odbiór dokumentacji projektowej wraz z uzgodnieniami, zgodami właścicieli nieruchomości i decyzji pozwalających na realizację przedsięwzięcia i rozpoczęcie prac budowlano – montażowych dla ww. zadania. Opracowano: projekt budowlany, projekt wykonawczy, specyfikację techniczną wykonania i odbioru robót, kartę informacyjną przedsięwzięcia, inwentaryzację drzew i krzewów przewidzianych do usunięcia, przedmiar robót, kosztorys inwestorski, wersję elektroniczną dokumentacji oraz stosowne pozwolenia i zgody na realizację przedsięwzięcia i rozpoczęcie prac budowlano-montażowych³².

(akta kontroli str. 212-215, 221-235, 257-261, 738-739)

Kierownik Działu Inwestycji, odnosząc się do dokonywania analiz poszczególnych etapów wykonywania dokumentacji dla ww. zadania inwestycyjnego wyjaśnił, że (...) *na wstępie realizacji umowy odbyła się wizytacja w terenie przedstawiciela biura projektowego i przedstawicieli Inwestora w celu uzgodnienia zasadniczego zakresu prac projektowych, wstępnych rozwiązań technicznych i projektowych z uwzględnieniem aspektów ochrony środowiska i ochrony przeciwpowodziowej. Inwestor takiej analizy dokonał już po przedłożeniu mu operatu wodnoprawnego zawierającego bardziej szczegółowe rozwiązania projektowe i przyjętą technologię robót.* (...)

(akta kontroli str. 702)

³⁰ Umowa Nr SZ.ZPU.283.23.2022 z 6 września 2022 r. Zadanie zakończone. Zadanie dotyczyło przywrócenia sprawności zastawki celem zwiększenia retencjonowania wody w korycie cieku z możliwością wykorzystania na potrzeby gruntów rolnych. Uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego umożliwi realizację piętrzenia wód w celu zwiększenia retencjonowania wody w korycie cieku. Przewidywana retencja korytowa 1,0 tys. m³, obszar oddziaływania 5,0 ha. W zakresie robót remontowych zadanie zakończono w 2022 r. Kwota wydatkowana 50,0 tys. zł W zakresie opracowania operatów wodnoprawnych w zakresie uzyskania wodnoprawnego realizacja zadania zgłoszona do programu PKZW w 2023 r. Przygotowanie do ogłoszenia zamówienia publicznego. Kwota planowana 40,0 tys. zł.

³¹ Wytyczne z Departamentu Przygotowania i Realizacji Inwestycji – Warszawa styczeń 2021 r.

³² W tym zaświadczenia o braku sprzeciwu od Wojewody Zachodniopomorskiego, zgodę Wójta Gminy Manowo na czasowe prawo do dysponowania gruntem w celu zwiększenia zdolności retencyjnej rzeki wraz z odbudową koryta cieku oraz przebudową wałów przeciwpowodziowych i stacji pomp Bonin, zgodę na czasowe dysponowanie nieruchomością na cele budowlane z Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowy Instytut Badawczy w Radzikowie oraz zgodę na udostępnienie nieruchomości od Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w Koszalinie.

Dyrektor, odnosząc się do przyczyn dłaczego dla zadań utrzymaniowych w pierwszej kolejności wykonano remont, a następnie podjęto działania w celu opracowywania operatów wodnoprawnych wyjaśniła: (...) Zgodnie z przepisami art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo wodne przepisy ustawy dotyczące wykonania urządzeń wodnych – stosuje się odpowiednio do odbudowy, rozbudowy, nadbudowy, przebudowy, rozbioru lub likwidacji tych urządzeń, z wyłączeniem robót związanych z utrzymywaniem urządzeń wodnych w celu zachowania ich funkcji. Zgodnie z art. 188 ust. 1 w/w ustawy utrzymywanie urządzeń wodnych należy do ich właścicieli i polega na eksploatacji, konserwacji oraz remontach w celu zachowania ich funkcji. Zgodnie z art. 389 pkt 6 ustawy pozwolenie wodnoprawne jest wymagane na wykonanie urządzeń wodnych. Jak z powyższego wynika remont urządzeń wodnych wchodzi w skład robót utrzymaniowych, w związku z czym nie wymaga pozwolenia wodnoprawnego. Natomiast działania związane z wykonaniem operatów wodnoprawnych dotyczą usług wodnych, na które zgodnie z art. 389 pkt 1 Prawa wodnego pozwolenie wodnoprawne jest wymagane. Zgodnie z art. 35 ust. 3 pkt 2 ustawy usługi wodne obejmują piętrzenie, magazynowanie lub retencjonowanie wód podziemnych i wód powierzchniowych oraz korzystanie z tych wód. Nadmieniam również, że bez uprzedniego wyremontowania urządzeń wodnych niemożliwe byłoby piętrzenie wód oraz ich retencjonowanie. (...)

(akta kontroli str. 781)

Kierownik Działu Utrzymania, odnosząc się do realizowanych zadań o charakterze prac remontowo – utrzymaniowych wyjaśniła: (...) Wykonywany zakres prac nie wymagał uzyskania pozwoleń i zgód. Artykuł 188 prawa wodnego definiuje termin "utrzymanie urządzeń wodnych", który oznacza eksploatację, konserwację oraz remonty w celu zachowania ich funkcji, w kosztach ich utrzymania uczestniczy ten, kto odnosi z nich korzyści. Definicja remontu zawarta jest w art 3 pkt 8 prawa budowlanego i należy przez to rozumieć wykonywanie w istniejącym obiekcie budowlanym robót budowlanych polegających na odtworzeniu stanu pierwotnego a nie stanowiących bieżącej konserwacji, przy czym dopuszcza się stosowanie wyrobów budowlanych innych niż użyto w stanie pierwotnym (por. wyrok WSA w Poznaniu z dnia 6 września 2017r IV SA/Po 536/17). W przypadku remontu, odtworzenie stanu pierwotnego wymagać będzie napraw, wymiany lub odbudowy niektórych fragmentów obiektu w celu zapobieżenia na przyszłość degradacji fizycznej i technicznej obiektu oraz niedopuszczenie do nadmiernego zużycia. Aby zatem prace zakwalifikować jako remont należy je wykonać w obiekcie który już istnieje i nie mogą one prowadzić do zmiany stanu pierwotnego obiektu. Zakres prac wykonywanych w ramach umów remontowych nie przekroczył zakresu remontu i nie wymagał uzyskania pozwolenia na budowę czy też zgłoszenia. (...) W złożonych wyjaśnieniach Kierownik Działu Utrzymania wskazała, że nie opracowywano opinii dla zadań utrzymaniowo-remontowych, gdyż zakres prac nie wymagał uzyskania opinii lub dodatkowych opracowań.

(akta kontroli str. 674-675)

1.5. Badanie monitorowania postępu prac przeprowadzono na próbie zadań wymienionych w pkt. 1.4. niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 740-741)

Ustalono, że w okresie realizacji powyższych zadań utrzymaniowych stosowano postanowienia: regulaminu realizacji zadań utrzymaniowych wprowadzonego zarządzeniem Prezesa PGW WP nr 56/2021 z 21 września 2021 r. zmienionego Zarządzeniem Prezesa PGW WP nr 64 z dnia 3 listopada 2022 r. oraz Przewodnika dobrych praktyk. Przebieg realizacji poszczególnych etapów umowy był dokumentowany w Dzienniku realizacji zadania utrzymaniowego.

Prace remontowe dla ww. zadań były nadzorowane przez wyznaczonego i umocowanego w umowie inspektora prac. W zakresie zadań utrzymaniowych wykonywanych na terenie administrowanym przez ZZ, inspektorami prac byli wyznaczeni pracownicy PGW WP, z jednostek działających na terenie ZZ³³. Sprawdzano postęp prac w terenie pod względem ilościowym oraz jakościowym, dokonując oględzin wykonywanych elementów prac. Analizowano koszty realizacji zadań. Przed przystąpieniem do odbioru końcowego inspektor prac potwierdzał wpisem do dziennika realizacji zadania utrzymaniowego gotowość obiektu do odbioru końcowego. Prace podlegały odbiorowi końcowemu, który polegał na ostatecznym sprawdzeniu jakości i ilości wykonanych robót. Odbioru końcowego dokonywał przedstawiciel zamawiającego umocowany w umowie.

(akta kontroli str. 265-340, 344-403, 413-475, 482-549, 741)

Kierownik Działu Utrzymania wyjaśniła, że w zakresie operatów wodnoprawnych, pracownik wyznaczony w umowie uczestniczył w oględzinach obiektu z wykonawcą. Zwracał uwagę na istotne elementy dotyczące parametrów budowli. W trakcie trwania umowy przedstawiciel zamawiającego weryfikował wersje robocze części opisowej jak i graficznej. Odbiór końcowy polegał na sprawdzeniu dokumentacji pod kątem zapisów umowy oraz wymogów ustawy Prawo wodne oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 21 sierpnia 2019 r. w sprawie zakresu instrukcji gospodarowania wodą³⁴.

(akta kontroli str. 675)

Kierownik Nadzoru Wodnego w Koszalinie w PGW WP, który był w sprawach związanych z realizacją umów przedstawicielem zamawiającego, w tym do podpisania protokołu odbioru końcowego w złożonych wyjaśnieniach³⁵ wskazał: (...) *W umownych terminach fizycznie (poprzez wskazanie w terenie) przekazano teren prac na poszczególnych zadaniach. Następnie prowadzono systematyczne kontrole robót w terenie zarówno pod względem ilościowym jak i jakościowym, dokonując oględzin wykonywanych elementów prac i porównując wykonywany zakres pod kątem zgodności z przedmiarami robót i warunkami zawartymi w umowie, w szczególności sprawdzano prawidłowość wykonanych prac z zapisami wynikającymi ze Specyfikacji Technicznej Wykonania i Odbioru Robót Budowlanych, będącej elementem umowy, w tym wymogi dotyczące wbudowywanych materiałów budowlanych. W razie konieczności w trakcie prac wyjaśniano (doprecyzowywano) szczegóły ich wykonania, mając na względzie opisy robót zawarte w katalogach nakładów rzeczowych.*

W trakcie wykonywania zadań zwracano również uwagę, aby wykonywanie robót nie pogorszyło stanu wód oraz warunków wynikających z ochrony wód zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne, sprawdzając czy wykonawca zachowuje środki ostrożności i zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem środowiska wodnego.

Odbiory końcowe polegały na ostatecznym sprawdzeniu ilości i jakości wykonywanych robót, to jest na dokonaniu oceny jakościowej i ilościowej wykonanych robót na podstawie przedłożonych dokumentów, pomiarów, oceny wizualnej, zgodności wykonania robót z przedmiarem i warunkami zawartymi w umowie oraz stanu pozostawionego po zakończonych pracach (np. brak uszkodzeń po użyciu sprzętu mechanicznego). (...)

Odnośząc się do realizacji zadań w zakresie opracowania operatów wodnoprawnych³⁶ podał: (...) *Po podpisaniu umowy dokonałem wskazania w terenie*

³³ Nie wystąpiły przypadki, w których funkcję inspektora nadzoru realizował pracownik innego Zarządu Zlewni (lub Nadzoru Wodnego) niż ZZ.

³⁴ Dz. U. poz. 1725.

³⁵ Protokół ustnych wyjaśnień z 7 lipca 2023 r.

³⁶ Umowy: SZ.RPU.282,120.2020 z 15 października 2020 r., SZ.ZPU.282.164.2021 z 16 listopada 2021 r.

poszczególnych budowli, zwracając jednocześnie wykonawcy uwagę na istotne elementy dotyczące parametrów budowli, w tym wynikające z uprzednio wykonanych remontów. W trakcie prac wykonawca przekazywał mi robocze wersje, zarówno części opisowej, jak i graficznej operatów wodnoprawnych, w celu weryfikacji, czy zawierają one elementy zawarte w umowie. Systematycznie wyjaśniałem również wszelkie szczegóły dotyczące spraw technicznych związanych z budowlami, niezbędnych do wykonania dokumentacji.

Odbiory końcowe polegały na ostatecznym sprawdzeniu wykonania dokumentacji zgodnie z zapisami umów, w tym kompletności wykonanej dokumentacji. (...)

(akta kontroli str. 677-678)

Nie stwierdzono problemów związanych z realizacją ww. zadań.

(akta kontroli str. 742, 751)

W związku z badaniem kontrolnym zadań wymienionych w pkt. 1.4. niniejszego wystąpienia badaniem kontrolnym objęto realizację umów zawartych pomiędzy PGW WP, w imieniu którego działał Dyrektor RZGW w Szczecinie a wykonawcami, tj. umowy:

- Nr SZ.RPU.282.120.2020 z 15 października 2020 r. na realizację zamówienia pn. „Retencja korytowa cieków (Kanał Wschodni, Rów Czarny, Rzeka Czarna, Rzeka Jadwiżynka, Rzeka Strzeżenica, Struga Sianowska) w zakresie operatów wodnoprawnych”;

- Nr SZ.ZPU.282.164.2021 z 16 listopada 2021 r. na realizację zamówienia pn. „Opracowanie operatów wodnoprawnych wraz z wnioskiem o udzielanie pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód – Zarząd Zlewni w Koszalinie, Zarząd Zlewni w Stargardzie” w części zamówienia nr 1 „Retencja korytowa, opracowanie dokumentacji na szczególne korzystanie z wód: rzeka Wyszewka i rzeka Bielica”.

Przedstawicielem zamawiającego w sprawach związanych z realizacją ww. umów, w tym podpisania protokołu odbioru końcowego przedmiotu umowy był Kierownik Nadzoru Wodnego w Koszalinie. Pomimo protokolarnego odbioru dokumentacji operatów wodnoprawnych dla ww. zamówień, do 30 czerwca 2023 r. nie zostały wydane pozwolenia wodnoprawne.

(akta kontroli str. 556-599)

Dyrektor odnosząc się do przyczyn zlecenia podmiotom zewnętrznym kompleksowego opracowania operatów wodnoprawnych wyjaśniła: (...) *Zgodnie z obowiązującym Regulaminem Organizacyjnym w PGW WP, żadna z komórek wchodząca w skład Zarządu Zlewni nie ma w zakresie czynności opracowywania dokumentacji projektowej. Aktualny Przewodnik dobrych praktyk przewiduje wyłącznie zlecenie wykonania operatów podmiotom zewnętrznym. Pracownicy PGW WP dokonują jedynie weryfikacji przedłożonej dokumentacji. Przy wykonywaniu dokumentacji projektowej przez pracowników ZZ Koszalin doszłoby do konfliktu interesów, z uwagi na zakres czynności określony w Wytycznych do Przewodnika dobrych praktyk oraz fakt, iż zawartość merytoryczną i kompletność opracowania oceniałyby osoby będące jednocześnie ich autorami. (...)*

(akta kontroli str. 747)

Dyrektor odnosząc się do przyczyn, które złożyły się na niewydanie pozwolenia wodnoprawnego, pomimo protokolarnego odbioru dokumentacji operatów wodnoprawnych wyjaśniła: (...) *kwestia uzyskania pozwoleń wodnoprawnych jest nadal na etapie procedowania. Jednakże wskazując na powyższe należy wskazać, iż interes prawny PGW Wody Polskie jest nadal zabezpieczony. Nadal jesteśmy w trakcie trwania umowy. Przy podpisaniu umów Wykonawcy wnieśli zabezpieczenie*

należytego wykonania umowy. Wykonawcy w ramach zwartych umów związani są nadal trwającą gwarancją oraz rękojmią na sporządzone opracowania. Na dzień dzisiejszy na kontach zamawiającego pozostaje 30% wniesionego zabezpieczenia należytego wykonania umowy na zabezpieczenia z tytułu rękojmi i za wady. Zleceniodawca korzysta z praw wynikających z gwarancji i rękojmi obowiązującej umowy. Odpowiedzialność za wady projektu została ustalana w oparciu o art. 638 k.c. Przepis stanowi, że do odpowiedzialności za wady dzieła stosuje się przepisy o rękojmi przy sprzedaży, a jeżeli zamawiającemu udzielono gwarancji na wykonane dzieło – przepisy o gwarancji. W przypadku wadliwego projektu najczęściej mamy do czynienia z wadą fizyczną polegającą na niezgodności projektu z umową, niekompletnością dokumentacji oraz nieprawidłowościami w wyliczeniach czy też rysunkach. Projektant będzie zatem odpowiedzialny względem zamawiającego za usunięcie wad. Zamawiający zaś będzie również miał prawo do obniżenia ceny, czy też odstąpienia od umowy. Odpowiedzialność za błędy w dokumentacji w tym odpowiedzialność wobec zamawiającego ponosi autor dokumentacji. Dokumentacja jest aktualizowana i przygotowywana do przekazania do weryfikacji zgodnie z Przewodnikiem. Wieloetapowość sprawdzania dokumentacji, eliminuje błędy oraz wezwania od organu wydającego pozwolenie wodnoprawne przy złożeniu ostatecznej dokumentacji. Należy podkreślić, iż PGW WP Zarząd Zlewni w Koszalinie nadal pozostaje związany z Wykonawcami umową. Odbiór dokumentacji przez upoważnionego pracownika w tym podpisanie protokołu odbioru nie zakańcza stosunku między Zamawiającym a Wykonawcą. (...)

Odnosząc się do braku wydanych pozwoleń wodnoprawnych należy jeszcze raz podkreślić fakt, iż ZZ Koszalin nadal jest w trakcie obowiązywania umowy oraz w trakcie realizacji przedmiotowej procedury. Pracownicy ZZK są w bezpośrednim kontakcie z autorami dokumentacji do wniosku o wydanie pozwolenia wodnoprawnego. Wykonawcy usuwają wady w dokumentacji. Proces zatwierdzania dokumentacji jest w toku.

(akta kontroli str. 747, 753)

Zarząd Zlewni dysponował dokumentacją fotograficzną dla każdego z etapów realizacji ww. umów utrzymaniowych, prowadzoną w związku ze sprawowanym nadzorem nad realizacją prac.

(akta kontroli str. 679)

1.6. Kontrolą NIK objęto realizację siedmiu zadań³⁷, pn.:

- „Węzeł wodny – rzeka Dzierżęcinka – jezioro Lubiatowo. Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Dzierżęcinki wraz z odbudową koryta cieku oraz przebudową wałów przeciwpowodziowych i stacji pomp Bonin”³⁸;
- „Retencja korytowa cieków (Kanał Wschodni, Rów Czarny, Rzeka Czarna, Rzeka Jadwiżynka, Rzeka Strzeżenica, Struga Sianowska) w zakresie robót remontowych”³⁹;
- „Retencja korytowa cieków (Kanał Wschodni, Rów Czarny, Rzeka Czarna, Rzeka Jadwiżynka, Rzeka Strzeżenica, Struga Sianowska) w zakresie opracowań operatów wodnoprawnych”⁴⁰;

³⁷ Dobór celowy.

³⁸ Umowa Nr SZ.ZPI.282.115.2020 z 2 października 2020 r., zmieniona aneksem Nr 1 z 26 października 2021 r. Umowa zawarta przez Dyrektora RZGW w Szczecinie. Do podpisania protokołu zdawczo – odbiorczego wskazano Kierownika Działu Utrzymania ZZ oraz z-ca Dyrektora ZZ.

³⁹ Umowa Nr SZ.RPU.282.86.2020 z 28 sierpnia 2020 r. Umowa zawarta przez Dyrektora RZGW w Szczecinie. Przedstawicielem zamawiającego w sprawach związanych z realizacją niniejszej umowy był Kierownik Nadzoru Wodnego w Koszalinie.

⁴⁰ Umowa Nr SZ.RPU.282.120.2020 z 15 października 2020 r. Umowa zawarta przez Dyrektora RZGW w Szczecinie. Przedstawicielem zamawiającego w sprawach związanych z realizacją niniejszej umowy, w tym podpisana protokołu odbioru końcowego przedmiotu umowy był Kierownik Nadzoru Wodnego w Koszalinie.

- „Zwiększenie retencji korytovej rzeki Wyszewki”⁴¹;
- „Zwiększenie retencji korytovej rzeki Bielicy”⁴²;
- „Zwiększenie retencji korytovej rzeki Jadwiżynki poprzez remont przepustu piętrzącego w km 3+900 oraz wykonanie dokumentacji w celu uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na usługę wodną obejmującą piętrzenie i retencjonowanie wód powierzchniowych”⁴³;
- „Zwiększenie retencji korytovej rzeki Strzeżenicy poprzez remont zastawki w km 8+000 oraz wykonanie dokumentacji w celu uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na usługę wodną obejmującą piętrzenie i retencjonowanie wód powierzchniowych”⁴⁴.

(akta kontroli str. 743)

Ustalono, że:

- wyznaczeni w umowach przedstawiciele zamawiającego dokonywali odbioru przedmiotu zamówienia, odnotowując uwagi dla poszczególnych etapów realizacji zadań;
- w przypadkach, gdy wykonawca nie był w stanie zrealizować zakresu umowy w terminie z przyczyn od niego niezależnych zawierano aneksy do umów;
- poszczególne etapy prac były realizowane w terminach wynikających z harmonogramu;
- budowle i urządzenia wodne zostały funkcjonalnie przygotowane do uzyskania zakładanego efektu w zakresie planowanych przyrostów pojemności retencyjnej;
- nie stwierdzono wystąpienia przypadków niezrealizowania przedmiotu umowy lub prac, które wynikałyby z zawartych umów;
- zgodnie z protokołami z końcowych odbiorów robót nie występowała konieczność usuwania wad czy usterek przed dokonaniem odbiorów;
- dokonano końcowych rozliczeń, odnotowane opóźnienia w zakresie zrealizowanych zadań z przyczyn niezależnych od wykonawców dotyczyły terminów ich zakończenia i z tego tytułu zostały naliczone kary umowne⁴⁵,

⁴¹ Umowa Nr SZ.ZPU.282.120.2021 z 13 października 2021 r., zmieniona aneksem Nr 1 z 28 października 2021 r. Umowa zawarta z Dyrektorem RZGW w Szczecinie. Przedstawicielem zamawiającego w sprawach związanych z realizacją umowy był Kierownik Nadzoru Wodnego w Koszalinie.; Umowa Nr SZ.ZPU.282.164.2021 z 16 listopada 2021 r. zmieniona aneksem Nr 1 z 29 listopada 2021 r. dot. opracowania operatorów wodnoprawnych wraz z wnioskiem o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego. Umowa zawarta przez Dyrektora RZGW w Szczecinie. Przedstawicielem zamawiającego w sprawach związanych z realizacją umowy, w tym podpisania protokołu odbioru końcowego przedmiotu umowy był Kierownik Nadzoru Wodnego w Koszalinie lub inna osoba, upoważniona przez Dyrektora ZZ.

⁴² Umowa Nr SZ.ZPU.282.119.2021 z 13 października 2021 r., zmieniona aneksami Nr.: 1 z 28 października 2021 r. i 2 z 25 listopada 2021r. Umowa zawarta przez z-ca Dyrektora RZGW w Szczecinie. Przedstawicielem zamawiającego w sprawach związanych z realizacją umowy, w tym podpisania protokołu odbioru końcowego przedmiotu umowy był Kierownik Nadzoru Wodnego w Koszalinie lub inna osoba, upoważniona przez Dyrektora ZZ.; Umowa Nr SZ.ZPU.282.164.2021 z 16 listopada 2021 r. zmieniona aneksem Nr 1 z 29 listopada 2021 r. dot. opracowania operatorów wodnoprawnych wraz z wnioskiem o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego. Umowa zawarta przez Dyrektora RZGW w Szczecinie. Przedstawicielem zamawiającego w sprawach związanych z realizacją umowy, w tym podpisania protokołu odbioru końcowego przedmiotu umowy był Kierownik Nadzoru Wodnego w Koszalinie lub inna osoba, upoważniona przez Dyrektora ZZ.

⁴³ Umowa Nr SZ.ZPU.283.23.2022 z 6 września 2022 r. Umowa zawarta przez Dyrektora ZZ. Przedstawicielem zamawiającego był Kierownik Nadzoru Wodnego w Koszalinie lub inny pracownik Zamawiającego, upoważniony na piśmie przez Dyrektora ZZ.

⁴⁴ Umowa Nr SZ.ZPU.283.23.2022 z 6 września 2022 r. Umowa zawarta przez Dyrektora ZZ. Przedstawicielem zamawiającego był Kierownik Nadzoru Wodnego w Koszalinie lub inny pracownik Zamawiającego, upoważniony na piśmie przez Dyrektora ZZ.

⁴⁵ W związku z umowami Nr.: SZ.ZPI.282.115.2020 z 2 października 2020 r., zmieniona aneksem Nr 1 z 26 października 2021 r. opóźnienie wynosiło 14 dni (kara 15 325,80 zł); SZ.RPU.282.86.2020 z 28 sierpnia 2020 r. siedem dni (kara 3 517,50 zł); SZ.ZPU.282.119.2021 z 13 października 2021 r., zmieniona aneksami Nr.: 1 z 28 października 2021 r. i 2 z 25 listopada 2021r. opóźnienie wynosiło dziewięć dni (kara 3 495,87 zł); SZ.ZPU.282.120.2021 z 13 października 2021 r., zmieniona aneksem Nr 1 z 28 października 2021 r. opóźnienie wynosiło osiem dni (kara 3 607,60 zł); SZ.ZPU.282.164.2021 z 16 listopada 2021 r., zmieniona aneksem z 29 listopada 2021 r. opóźnienie wynosiło 14 dni (kara 2 461,06 zł).

- naliczone kary umowne w prawidłowej wysokości zostały wyegzekwowane,
- nie wystąpiły przypadki nieterminowego naliczenia kar lub nieterminowego zrealizowania zapłaty za wykonane prace.

(akta kontroli str. 174-220, 265-605, 743-744)

Dyrektor odnosząc się do oceny efektów realizowanych na terenie Zarządu Zlewni zadań PKZW, objętych niniejszą kontrolą wskazała: (...) Zgłaszane zadania do PKZW zostały zaakceptowane oraz otrzymały finansowanie z jednostki nadrzędnej. (...) Pracownicy czynnie i aktywnie uczestniczyli na każdym etapie postępowań przetargowych. W trakcie realizacji umów w terenie, prace były na bieżąco monitorowane przez wyznaczonych pracowników. Nie stwierdzono uchybień ze strony wykonawcy w trakcie realizacji prac. Wyremontowane obiekty funkcjonalne są przygotowane do osiągnięcia zaplanowanej retencji korytowej. W ostatnich latach obserwujemy ujemny bilans wodny. Jednym z podstawowych sposobów zwiększających możliwość wykorzystania zasobów wodnych jest spowalnianie ich odpływu poprzez przywracanie pierwotnej funkcji urządzenia wodnego. W użytkowaniu właściciele gospodarstw rolnych w całej Polsce znajduje się ponad 250 tysięcy kilometrów rowów i kanałów, tworzących duże obiekty melioracyjne, regulujące stosunki wodne na terenach rolniczych. Dzięki połączeniu z rzekami, stanowią one arterie zarówno do odprowadzania, jak i doprowadzania wody na grunty rolne. Wiele obiektów melioracyjnych na przestrzeni lat przestało pełnić funkcję nawodnieniową, ograniczając się do odprowadzania wody z rowów do rzek i potęgując skutki suszy rolniczej. Działania z zakresu retencji korytowej mają odwrócić ten proces i przywrócić dwufunkcyjność systemów melioracyjnych – tak, aby nie tylko gromadziły wodę w okresach suszy, ale też zapewniły jej bezpieczne odprowadzenie w okresie wzmożonych opadów. Aby prowadzić retencję korytową najważniejsza jest sprawność zarówno rowu głównego, czyli doprowadzalnika, jak i całego systemu drenarskiego. Ta część zadania leży w gestii zainteresowanych właścicieli użytków rolnych. Rolą Wód Polskich będzie zapewnienie zasobów wód z rzek i kanałów, które będą kierowane do nawodnień w obiektach melioracyjnych. Efekty zadań realizowanych na terenie administrowanym przez PGW WP, będzie można ocenić dopiero w przypadku gdy zainteresowani właściciele gruntów na które będzie oddziaływać retencja korytowa wypełnią swoje obowiązki określone w art. 199 ust. 1 ustawy Prawo wodne. (...) Operaty wodnoprawne zawierają dane pozwalające obliczyć przyrost pojemności retencyjnej, a mianowicie: wysokość piętrzenia, długość zasięgu cofki wywołanej piętrzeniem, oraz parametry koryta ciekłu (szerokość dna, nachylenie skarp). (...) Otrzymane pojemności retencyjne i powierzchnie oddziaływania nie odbiegały w sposób znaczący od zakładanych wartości szacunkowych (obliczona pojemność retencyjna była większa, natomiast powierzchnia oddziaływania mniejsza od zakładanych). Nadmienia się jednak, że obliczono tylko pojemność koryt ciekłów oraz oddziaływanie spowodowane zasięgiem spiętrzonej wody w korytach ciekłów (retencja korytowa). W przypadku wykorzystania przez właścicieli nieruchomości dostępnych zasobów wodnych zgromadzonych w ciekach poprzez ich pobór do nawodnień za pomocą rowów i urządzeń drenarskich powierzchnia oddziaływania może ulec znacznemu zwiększeniu. W ramach przedmiotowych zadań Wody Polskie oprócz retencjonowania wody w korytach ciekłów stworzyły również możliwość poboru wody na potrzeby rolnictwa. Jednakże będzie to możliwe po uzyskaniu pozwoleń wodnoprawnych przez zainteresowane strony. (...)

(akta kontroli str. 753,782)

1.7. Zarząd Zlewni zwracał się do właściwych instytucji, w szczególności do lokalnych samorządów, spółek wodnych, w celu uzgodnienia planowanych prac inwestycyjnych. W związku z realizacją zadania inwestycyjnego⁴⁶ uzyskał niezbędne pozwolenia i zgody⁴⁷.

(akta kontroli str. 257-261)

Zarząd Zlewni w latach 2020-2021 zorganizował cykl spotkań w zakresie kształtowania zasobów wodnych i działalności statutowej PGW WP. Na spotkaniach tych przedstawiano działania inwestycyjne, omawiano działalność pionu Działu Utrzymania, plany przeciwdziałania skutkom suszy. Głównymi interesariuszami spotkań byli pracownicy m.in. Starostw Powiatowych, Urzędów Miast i Urzędów Gmin, Powiatowych Izb Rolniczych oraz osoby fizyczne. W spotkaniach brali udział pracownicy Zarządu Zlewni oraz podległych Nadzorów Wodnych właściwych terenowo do miejsca spotkania⁴⁸. W trakcie spotkań podnoszone były problemy związane z suszą. Zwracano się do jednostek samorządu terytorialnego o wsparcie gospodarki wodnej we współpracy z sektorem rolniczym polegające m.in. na określeniu zasad współpracy dotyczących obsługi urzędów wodnych mających znaczenie dla retencji. Omawiane były wymogi prawne dotyczące uzyskania pozwoleń wodnoprawnych dla studni do poboru wód podziemnych i zbiorników wodnych⁴⁹.

(akta kontroli str. 242-245, 255-256, 745-746, 752, 754-771)

Jak wyjaśniła Dyrektor, spotkania LPW dla powiatów leżących w zakresie działania ZZ w większości rozpoczęły się w drugiej połowie 2022 r. W chwili obecnej trwa rozwój i kształtowanie Partnerstw w poszczególnych powiatach. W lutym i marcu 2023 r. odbyły się pierwsze spotkania dotyczące opracowania list i planów inwestycyjnych i remontowych dla powiatu sławieńskiego i koszalińskiego.

(akta kontroli str. 256)

Na stronie internetowej podano informacje w kategorii pn.: „Razem powiedzmy Stop Suszy” zachęcające aby (...) *mieszkańcy miast i wsi, samorządy i organizacje społeczne aktywnie włączyli się do programu Stop suszy! (...)*⁵⁰.

Kierownik Działu Utrzymania wyjaśniła, że Zarząd Zlewni dysponuje wytycznymi z Departamentu Ochrony Przed Powodzią i Suszą dotyczącymi trybu organizacji spotkań w zakresie problematyki kształtowania zasobów wodnych oraz działalności

⁴⁶ „Węzeł wodny – rzeka Dzierżęcinka – jezioro Lubiатовo. Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Dzierżęcinka wraz z odbudową koryta cieku oraz przebudową wałów przeciwpowodziowych i stacji pomp Bonin”

⁴⁷ W tym m.in. zaświadczenia o braku sprzeciwu od Wojewody Zachodniopomorskiego, zgodę Wójta Gminy Manowo na czasowe prawo do dysponowania gruntem w celu zwiększenia zdolności retencyjnej rzeki wraz z odbudową koryta cieku oraz przebudową wałów przeciwpowodziowych i stacji pomp Bonin, zgodę na czasowe dysponowanie nieruchomością na cele budowlane z Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowy Instytut Badawczy w Radzikowie oraz zgodę na udostępnienie nieruchomości od Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w Koszalinie.

⁴⁸ Spotkania miały miejsce: 11 marca 2021 r. (powiat bytowski), 24 sierpnia 2022 r. (powiat słupski), 12 września 2022 r. (powiat człuchowski), 28 września 2022 r. (powiat sławieński), 9 lutego 2023 r. (powiat sławieński), 7 października 2022 r. (powiat kołobrzeski), 13 października 2022 r. (powiat koszaliński), 1 marca 2023 r. (powiat koszaliński), 18 października 2022 r. (powiat szczeciński), 26 października 2022 r. (powiat białogardzki).

⁴⁹ W spotkaniach uczestniczyli m.in. Sołtys Sołectwa Biesiekierz, Rolnicy Gmin Biesiekierz i Będzino, pracownicy KOWR OT Koszalin (28 lutego 2020 r.), przedstawiciele: Starostwa Powiatowego w Szczecinku, Urzędu Miejskiego Borne Sulino, Urzędu Gminy Świdwin, KOWR Białogard (22 czerwca 2020 r.), Urzędu Gminy w Ustroniu Morskim, Urzędu Gminy Siemysł, KOWR OT Koszalin (23 czerwca 2020 r.); Urzędu Miejskiego w Miastku, ARiMR Biuro Powiatowe w Bytowie oraz ARiMR Biuro Powiatowe w Słupsku (24 czerwca 2020 r.), Starostwa Powiatowego w Sławnie, Urzędu Gminy Ustka oraz Urzędu Miasta Darłowo (25 czerwca 2020 r.), Miasta Koszalin, Starostwa Powiatowego Koszalin, Gminy Biesiekierz, Gminy Bobolice, ZORD Barzkowice (26 czerwca 2020 r.)

⁵⁰ <https://szczecin.wody.gov.pl>

statutowej PGW WP. W oparciu w ww. wytyczne organizowano spotkania w terenie oraz w siedzibie Zarządu Zlewni.

(akta kontroli str. 684)

W okresie objętym kontrolą nie zgłaszano do ZZ propozycji i uwag w związku z problematyką poruszaną podczas spotkań. Zawarte zostały m.in. deklaracje członkostwa w ramach LPW⁵¹.

(akta kontroli str. 255-256, 764-771)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Szczecin, 27 lipca 2023 r.

Kontroler
Artur Matejko
specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

Z up.

.....
podpis

.....
podpis

⁵¹ Deklaracje członkowskie w ramach LPW zawarto: 24 sierpnia 2022 r. (powiat słupski), 12 września 2022 r. (powiat człuchowski), 28 września 2022 r. (powiat sławieński), 7 października 2022 r. (powiat kołobrzeski), 13 października 2022 r. (powiat koszaliński), 18 października 2022 r. (powiat szczecinecki), 26 października 2022 r. (powiat białogardzki).